

Євген Мамчур
(Україна, Умань)

ЕСТЕТИЧНИЙ СМАК ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ ЗАГАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ

Сьогодні як ніколи, ефективність педагогічної праці в закладах освіти різних рівнів акредитації залежить від якості формування загальної культури майбутніх педагогів. Естетичний смак як феномен культури особистості є предметом дослідження філософів, психологів, соціологів, культурологів та педагогів (В. Андрущенко, О. Буров, А. Зись, І. Зязюн, Л. Левчук, О. Семашко, І. Бех, Л. Виготський, Т. Бабенко, В. Бутенко, В. Дряпіка, І. Зязюн, Н. Калашник, Л. Масол, Б. Неменський, Н. Миропольська, І. Пацалюк, Г. Шевченко та ін.).

Вищий педагогічний навчальний заклад – це середовище не просто культури, а й джерело народження вищих духовних цінностей, у тому числі й естетичних. У вищій школі, яка здійснює професійну підготовку, на завершальну стадію переходить процес формування світоглядних установок особистості (світосприйняття, світорозуміння, світовідношення). Навчання у вищому педагогічному закладі освіти – це момент, коли молода людина здійснює вибір смислу життя відповідно до моральних та естетичних ідеалів.

У педагогічному словнику під редакцією М. Ярмаченка зазначено, що «естетичний смак – компонент структури особистості, одна з форм її ставлення до довкілля. Відображає уподобання людини і має яскраве емоційне забарвлення. Виявляється у вибіркового ставленні до об'єктів у формі безпосередніх, емоційних реакцій, оцінних суджень. В основі естетичного смаку лежить здатність людини емоційно реагувати на явища природи, суспільного життя та оцінювати їх; формується в індивідуальному досвіді людини. Процес формування естетичного смаку пов'язаний з формуванням ідеалів і переконань особистості. На його розвиток впливають умови життя, професійна орієнтація, культурний рівень людини» [4].

Формування естетичного смаку у майбутніх педагогів як важливого

показника загальної культури особистості досить актуальне на сучасному етапі розвитку нашого суспільства. Саме одвічні ознаки краси людської культури – інтелігентність, освіченість, толерантність, витонченість мистецько-художнього смаку, вишуканість манери та – поведінки стають тими дефіцитами, які не можуть компенсувати економічний та матеріальний достаток, бо тільки у сукупності з першими останні засвідчують цивілізованість нації, народу, держави. Як наголошує І. Зязюн, «в естетичному смаку реалізується результат формування естетичної культури особистості» [1].

Формування особистості – процес довготривалий, який ніколи не завершується. Студентські роки – період найбільш активного формування молодого спеціаліста, поглиблення його знань, вироблення професійних умінь. Це – також роки удосконалення і закріплення тих високих моральних та естетичних принципів, які стануть основою поведінки індивіду, критерієм його відношення до людей.

У студентській віковій категорії сформованість естетичних смаків ґрунтується на органічній єдності розвинених природних сил, здібностей сприйняття, емоційного переживання, уяви, мислення в поєднанні з художньо-естетичною освіченістю та реальною естетично спрямованою поведінкою.

Найважливішими показниками сформованих естетичних смаків є психологічні особливості студента, які поєднують такі поняття: естетичні почуття, естетичні погляди, естетичні судження, естетичні потреби, естетична поведінка, естетична діяльність. Досить оптимальна комбінація здібностей чуттєвого сприйняття, теоретичного мислення, що активно включені до процесу чуттєвого пізнання, емоційного сприйняття та певних внутрішніх настанов дає змогу для формування такої важливої якості для майбутнього вчителя як вихований естетичний смак.

Нині розвинені естетичні смаки виступають підвалинами для сприйняття творів мистецтва і правильної їх оцінки. Потяг деякої частини

нашої молоді до вульгарного та беззмістовного мистецтва, яке проникає до нас з-за кордону, пояснюється недостатнім знанням цими молодими людьми кращих досягнень національного мистецтва.

Отже, розв'язання проблеми формування естетичних смаків майбутніх педагогів у вищих навчальних закладах залежить від таких педагогічних чинників: рівня розвитку естетичної теорії як основи естетичного виховання; філософії вищої освіти, що спрямована на формування духовного складу людини-майстра, майбутнього професіонала; духовних цінностей українського суспільства; художньо-естетичних та історико-педагогічних традицій українського народу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Зязюн І. А. Естетичний досвід особи: формування і сфери вияву / І. А. Зязюн. – К.: Вища шк., 1976. – 174 с.
2. Каган М. С. Вкус как феномен культуры / М. С. Каган // Искусство кино. – 1981. – № 9. – С. 78–92.
3. Калашник Н. Г. Естетичні смаки, їх витоки та формування / Н. Г. Калашник. – Запоріжжя: Просвіта, 2001. – 343 с.
4. Педагогічний словник. /За ред. Ярмаченка М. Д. – К.: Пед. думка, 2001. – 514 с.
5. Суна У. Ф. Эстетическая культура студента / У. Ф. Суна. – М. 6 Изд-во Моск. ун-та, 1977. – 69 с.
6. Шевченко Г. П. Естетична підготовка студентів в педагогічному вузі / Г. П. Шевченко, В. О. Афонін // Радянська школа. – 1976. – № 4. – С. 109–112.